

בש"פ 1848/14 - רפאל רוג'ה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1848/14

לפני: כבוד השופט י' דנציגר

העורר: רפאל רוג'ה

נגד

המשיב: מדינת ישראל

ערעור על החלטות בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 27.1.2014 ומיום 13.2.2014 במ"ת 46252-12-13, שניתנו על ידי השופט ב' גרינברגר

בשם העורר: עו"ד דוד הלוי

בשם המבקשת: עו"ד לינור בן-אוליאל

החלטה

לפני ערר על החלטותיו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט ב' גרינברגר) במ"ת 46252-12-13 מיום 27.1.2014 ומיום 13.2.2014, במסגרתן הורה על מעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו לפי סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), ובהמשך דחה את בקשת העורר לעריכת תסקיר לצורך בחינת חלופת מעצר קונקרטי שהציע.

העובדות לפי כתב האישום המתוקן

עמוד 1

1. ביום 31.10.2013, עובר לשעה 21:00, שהו רונן אברמוב (להלן: רונן), אחיו בוריס אברמוב (להלן: בוריס) ודניאל רפאל רוג'ה (להלן: העורר) בטיילת ארמון הנציב בירושלים. בסביבות השעה 21:00 הגיע למקום מוחמד אבו אלעמל (להלן: המתלונן), ומסיבה שאינה ידועה למשיבה היכה רונן באגרופו את המתלונן בפניו, ובעת שניסה להימלט, הוכה המתלונן ברגליו באמצעות צינור ברזל על ידי אחד מהתוקפים וכתוצאה מכך התמוטט. בשלב זה, כאשר הוא שכוב על הקרקע, היכו שלושה את המתלונן ודקרוהו באמצעות סכינים שהחזיקו בידיהם דקירות רבות בראשו, בגבו, בעורפו ובבטנו, וחדלו ממעשיהם רק לאחר שהמתלונן פסק מלזוז ונראה היה כי מת. כתוצאה מן המעשים נגרמו למתלונן חתכים חמורים בראשו ובעורפו אשר הצריכו תפירה תחת הרדמה כללית וכן חתכים נוספים, מכות יבשות ורגישות. בגין האמור הואשמו העורר ושני חבריו בחבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), ובהחזקת סכין, לפי סעיף 186(א) לחוק.

החלטת בית המשפט המחוזי מיום 27.1.2014

2. בד בבד עם הגשת כתב אישום המתוקן כנגד העורר וכנגד שותפו בוריס, אשר הוגש לאחר איתורם ובמסגרתו הוספו אלו לכתב האישום המקורי, עתרה המשיבה לעצור את השניים עד תום ההליכים המשפטיים נגדם בטענה שקיימות נגדם ראיות לכאורה. זאת בשים לב כי שותפם לאירוע התקיפה, רונן, נעצר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו אף הוא, במסגרת החלטת בית המשפט המחוזי מיום 22.12.2013 (השופט א' רומנוב). בבקשה נטען כי כנגד העורר ושותפו בוריס קמה עילת מעצר של מסוכנות לביטחון הציבור בכלל, והמתלונן בפרט, מכוחם של סעיפים 21(א)(1)(ב) ו-21(א)(1)(ג)(4) לחוק המעצרים, שכן הללו ביצעו בצוותא עם רונן תקיפה אלימה, תוך שימוש בנשק קר, שהסתיימה רק בשל הנחתם כי המתלונן מת. עוד נטען כי קמה נגדם עילת מעצר גם מכוחו של סעיף 21(א)(1)(א) לחוק, שכן לאחר האירוע העורר ובוריס התחמקו מניסיונות המשטרה לאתרם ולהביאם לחקירה. כמו כן, על פי עדות המתלונן, בעקבות הגשת התלונה נעשו ניסיונות להביאו לביטול התלונה בעבור תשלום כספי. לפיכך נטען כי קם חשש כי שחרורם של בוריס ושל העורר יביא לשיבוש מהלכי משפט. עוד צויין בבקשה עברו הפלילי של העורר, הכולל עבירות של תגרה במקום ציבורי, החזקת סכין, נהיגה ברכב ללא רישיון והחזקת נכס חשוד כגנוב.

3. ביום 27.1.2014, קבע בית המשפט המחוזי כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית להרשעת העורר ושותפו בוריס במיוחס להם, הנשענת בעיקרה על הודעותיהם במשטרה של המתלונן ושל חברו עבדאללה רבאיעה (להלן: עבד), אשר היה עד לאירועים. בית המשפט המחוזי עמד תחילה על טענות הצדדים לעניין הראיות לכאורה.

4. המשיבה טענה כי מחמש ההודעות שמסר המתלונן עולה תמונה ברורה לפיה הותקף באלימות על ידי העורר והאחים אברמוב, אותם הכיר, כמתואר בכתב האישום. זאת כאשר עוד בהודעתו הראשונה מסר המתלונן כי הותקף ונדקר על ידי שלושה ובכוחו לזהות את אחד מתוקפיו; בהודעתו השנייה מסר תיאור של התקיפה העולה בקנה אחד עם עדותו של עבד ועם המתואר בכתב האישום וכן הבהיר כי הוא "מכיר בפנים" את שלושת תוקפיו; ואילו מהודעתו החמישית ומהעיומות שנערך בינו לבין העורר, עלה כי המתלונן מזהה את העורר במפורש כאחד מתוקפיו. עוד הסבירה המשיבה את נסיבות גביית כל אחת מהודעות המתלונן והדגישה כי הודעתו הראשונה הייתה חלקית רק ממשום שנגבתה בעת שהמתלונן ששהה במצב קשה בבית החולים, עוד בטרם הורדם לצורך תפירת פצעיו, ונקטעה בראשיתה בהוראת הרופא. חיזוק לאמור נמצא, לשיטת המשיבה, בשלושה ראשית, בגרסתו של עבד, אשר עוד בהודעתו הראשונה מסר כי ראה שלושה אנשים, אותם הכיר, מכים את המתלונן בעודו שכוב על הרצפה, בין היתר, באמצעות צינור, וכי שלושה החזיקו בידיהם סכינים. יתר על כן, בהודעתו השנייה נקב עבד בשמם של העורר ושל רונן וזיהה את תמונות האחים אברמוב שהוצגו לו, ובשלוש הודעותיו הנוספות תיאר את חזותו של העורר וציין שראה אותו אוחז בסכין במהלך

התקיפה; שנית, בדברי העורר במשטרה, במהלכם מסר כי הוא מכיר את המתלונן ופגש בו באותו ערב בכדי לרכוש ממנו "אצבע חשיש", וכן כי שהה עם בוריס בזירת האירוע בעת הרלבנטית, באופן הקושר אותו לאירוע; שלישית, בהודעת אביו של העורר, אשר מסר לשוטרים שבנו סיפר לו כי המשטרה מחפשת אחריו בשל קטטה בה היה מעורב, ובהלכה רונן ובוריס הכו בחור ערבי.

5. העורר ובוריס טענו מצידם כי המתלונן מסר גרסה מתפתחת ומשתנה, ועמדו על קיומן של סתירות פנימיות הן בין הודעותיו של המתלונן, והן בין הודעותיו של עבד. כל זאת, כאשר המשטרה, כך לשיטתם, סייעה למתלונן ופעלה בניסיון לבסס ראיות מרשיעות כנגד מי שנתפס על ידה כחשוד, תוך ביצוע מחדלי חקירה שונים.

6. לאחר שקבע כי "ההתפתחות" הנטענת ביחס להודעות המתלונן ניתנת להסבר על רקע נסיבות החקירה והקושי לשחזר את האירוע הטראומטי, קבע בית המשפט כי הודעות המתלונן, לצד יתר ההודעות המחזקות אותן, מבססות קיומן של ראיות לכאורה בנסיבות העניין, כאשר שאלת קיומן של סתירות בהודעותיהם של המתלונן ושל עבד תתברר במסגרת ההליך העיקרי. באשר לקיומן של עילות מעצר ולאפשרות שחרורם של בוריס ושל העורר לחלופת מעצר; בית המשפט עמד על כך שקיומן של ראיות לכאורה לעבירות שבוצעו תוך שימוש בנשק קר, מקים ככלל עילת מעצר לפי סעיף 21 לחוק המעצרים ומצדיק מעצר עד תום ההליכים, ובפרט כאשר השימוש בנשק גרם לחבלה חמורה לקורבן, כבענייננו. יחד עם זאת, עמד בית המשפט על כך שבנסיבות העניין לא ניתן להצביע בוודאות על זהות הדוקר ועל כך שבענייננו של רונן, איפשר בית המשפט המחוזי את בחינתה של חלופת מעצר, הגם שזו נדחתה בהמשך. לפיכך, על אף האלימות החמורה שהפעילו התוקפים כלפי המתלונן, וחרף ניסיונותיהם של העורר ושל בוריס להתחמק ממעצר, קבע בית המשפט כי גם במקרה דנן יש לאפשר בחינה של חלופת מעצר, בכפוף להמלצת שירות המבחן ובתנאי שתמוקם מחוץ לעיר ירושלים.

החלטת בית המשפט המחוזי מיום 13.2.2014

7. בעקבות קביעת בית המשפט המחוזי כי ניתן יהיה לבחון את שחרורו של העורר לחלופת מעצר מתאימה, ואף שהובהר כי תישקלנה רק חלופות מעצר מתאימות מחוץ לתחומי העיר ירושלים, הגיש העורר בקשה לעריכת תסקיר לבחינת חלופת מעצר בביתה של בת זוגו, בשכונת קטמונים בירושלים. בתוך כך, טען העורר כי לא היה בידו למצוא חלופת מעצר מחוץ לירושלים, וכי החלופה המוצעת ממוקמת במרחק נסיעה של 30-40 דקות ממקום התקיפה, ועל כן שקולה לחלופת מעצר מחוץ לגבולות העיר. ביום 12.3.2014 דחה בית המשפט המחוזי את בקשת העורר, לאחר שלא מצא כל נימוק המצדיק חריגה מקביעתו כי לא תישקל חלופת מעצר בתוך גבולות העיר ירושלים. בהקשר זה, הבהיר בית המשפט כי התנאי האמור בדבר ריחוקה הגיאוגרפי של חלופת המעצר נחוץ לצורך צמצום המסוכנות הנשקפת מן העורר, לאור אופיים של המעשים המיוחסים לו, כאשר המרחק של מקום החלופה מזירת האירוע אינו מהווה תחליף מספיק. עוד צויין כי תנאי זהה נקבע בעניינו של נאשם נוסף בפרשה.

מכאן הערר.

תמצית נימוקי הערר

8. העורר טוען - באמצעות בא כוחו עו"ד דוד הלוי - כי שגה בית המשפט המחוזי הן בקביעתו בדבר קיומן של ראיות לכאורה בעניינו, והן בהחלטתו שלא להתיר את בחינת חלופת המעצר המוצעת, וזאת על רקע חולשתן של הראיות הלכאוריות. באשר לקיומן של ראיות לכאורה בעניינו; חוזר העורר על טענותיו לפני בית המשפט המחוזי, לפיהן המתלונן מסר גרסה תמוהה שהלכה והתפתחה במהלך חמשת הודעותיו הסותרות, אשר גם לאורן רב הנסתר על הגלוי ביחס לאירועי אותו ערב. בהקשר זה, נטען כי המתלונן הציג מספר גרסאות שונות להתרחשויות בערב התקיפה, בין היתר, במטרה להסתיר את העובדה כי נכח בזירת האירוע על רקע פעילותו כמוכר סמים. כל זאת, כאשר רק לאחר שעומת עם העורר זיהה אותו המתלונן כאחד מתוקפיו, באופן המלמד כי אין בזיהוי זה ממש. עוד טוען העורר כי המשטרה פעלה לאתר ראיות מפלילות כנגדו, תוך ביצוע מחדל חקירה בכך שנמנעה מלבדוק את פצעי הדקירה בכדי לעמוד על מספר הסכינים באמצעותן נדקר המתלונן. לצד זאת, שב העורר וטוען כי גם עבד מסר גרסה מתפתחת לאירועים, אשר יש חשש שתואמה עם המתלונן, וכן כי אין כל ראיה בתיק, לרבות עדותו של עבד, שיש בה כדי להעיד כי העורר דקר את המתלונן, או כדי ללמד על מידת מעורבותו בתקיפה.

9. באשר להחלטה בדבר חלופת המעצר; נטען כי בית המשפט שגה בעת ששלל את החלופה המוצעת ללא בחינתה לגופה, תוך התעלמות מריחוקה הגיאוגרפי מזירת האירוע ומן העובדה שהחלופה כוללת פיקוח ואיזוק אלקטרוני, שיש בהם כדי לייתר את סוגיית הריחוק הגיאוגרפי. עוד טוען העורר כי הופלה לרעה בכך שבשונה מרובן, חלופת המעצר שהוצעה על ידו לא נבחנה לגופה. לאור האמור, ובשים לב לעברו למצבו המשפחתי, למשכם הצפוי של ההליכים ולעובדה כי אין בידו להציע חלופת מעצר מחוץ לגבולות ירושלים, טוען העורר כי יש מקום להורות על שחרורו לחלופת מעצר בגבולות העיר, או לכל הפחות, להורות על בחינת החלופה המוצעת לגופה.

תמצית תשובת המשיבה

10. המשיבה - באמצעות באת כוחה, עו"ד לינור בן-אוליאל - עותרת לדחיית הערר, מהנימוקים אותם העלתה לפני בית המשפט המחוזי במסגרת הדיון בבקשה למעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. המשיבה עומדת על נסיבות גביית הודעות המתלונן ועל עיקריהן ביחס לזיהוי תוקפיו ולנסיבות תקיפתו, לרבות הודעתו הראשונה, אשר נגבתה, כאמור, בסמוך לאחר התקיפה ובטרם זכה לטיפול רפואי. בתוך כך, מדגישה המשיבה כי המתלונן ציין מלכתחילה כי הותקף על ידי שלושה תוקפים, בין היתר, באמצעות סכינים, וכבר בהודעתו השנייה ציין שבכוחו לזהותם. את ההתפתחות המסויימת שחלה בגרסתו של המתלונן מסבירה המשיבה בשינוי במצבו הרפואי, כמו גם בעובדה שבתחילה ביקש להימנע מהגשת תלונה, ונמלך בדעתו עקב חשש שהתעורר בו לאחר פניות מצד גורמים שונים מטעם התוקפים שנועדו להביאו לחזור בו מתלונתו. יחד עם זאת, טוענת המשיבה כי התשתית הראייתית במקרה דנא מלמדת ללא ספק על קיומן של ראיות לכאורה להרשעת העורר, שכן הודעות המתלונן נתמכות, בחיזוקים ראייתיים רבים, וביניהם: הודעותיו של עבד; דבריהם של העורר עצמו ושל אביו, הקושרים אותו לתקיפה; וכן התנהלותו של העורר, אשר נמלט מפני המשטרה במשך למעלה מחודש, באופן מעורר חשד.

11. לצד זאת, חוזרת המשיבה על עמדתה בדבר מסוכנות העורר - הנלמדת מאופיה הברוטאלי של תקיפת המתלונן ומתוצאותיה החמורות - ובדבר קיומו של חשש מהימלטות ומשיבוש הליכים - כעולה מהתנהלותו של העורר לאחר האירוע ומדברי המתלונן כי גורמים שונים ניסו ליצור עימו קשר בכדי להביא לביטול התלונה. לפיכך, נטען כי אין מקום לשחרר את העורר לחלופת מעצר כלל, כל שכן להיענות לבקשתו להשתחרר לחלופה בתחומי העיר ירושלים. בתוך כך, נטען כי שעה שנקבע כי לא ניתן לשחרר מי מבין התוקפים לחלופת מעצר בירושלים, הרי שאין יסוד לטענה כי העורר הופלה בשל כך שהחלופה שהציע לא נבחנה לגופה.

12. לאחר שעיינתי בהודעת הערר על נספחיה ולאחר ששמעתי את טענות הצדדים בדיון שהתקיים לפני ועיינתי בתיק החקירה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות, כפי שאפרט להלן.

13. טענתו העיקרית של העורר היא כי במסגרת קביעתו בדבר קיומן של ראיות לכאורה ובחינת עוצמתן, שגה בית המשפט קמא בעת שלא נתן משקל מספיק לסתירות ולקשיים שנפלו בהודעותיהם של המתלונן ושל עבד, ובראשם לעובדה כי המתלונן זיהה את העורר רק במסגרת הודעתו החמישית, ולכך שגם כיום טיב והיקף מעשי העורר במסגרת התקיפה אינם ברורים. אין בידי לקבל טענה זו של העורר.

14. כידוע, בשלב הבחינה של הראיות לכאורה בוחן בית המשפט האם יש בכוחו של חומר הראיות הגולמי המצוי בידי התביעה להצביע על סיכוי סביר להרשעה [ראו: בש"פ 8087/95 זאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 133 (1996)], כאשר משקלן של הראיות עתיד להיקבע בהליך העיקרי ולא בשלב המעצר [ראו למשל: בש"פ 8568/13 מוגרבי נ' מדינת ישראל (26.12.2013), פסקה 7 להחלטתי]. אכן, המתלונן - אשר עמד מלכתחילה על כך שהותקף על ידי שלושה תוקפים שתקפוהו באמצעות סכינים, ואישר כבר בהודעתו השנייה שבכוחו לזהותם - לא נקב בהודעותיו הראשונות במשטרה בשמו של העורר, ורק מהודעתו החמישית ומהעימות שנערך בינו לבין העורר עלה כיזה נמנה על תוקפיו. ואולם, במקום בו קיים הסבר המניח את הדעת באשר לסיבות לעיכוב במסירת הגרסה המלאה, ובענייננו, כפי שהטעימה המשיבה, נעוץ לכאורה הדבר בנסיבות גביית עדותו הראשונה של המתלונן, כמפורט לעיל, ובעובדה כי בתחילה ביקש המתלונן להימנע מלהגיש תלונה ועל כן הצניע את פרטי האירוע, אין בכך כדי לפגוע במהימנותה או במשקלה של ההודעה [ראו למשל: בש"פ 1242/13 דעאס נ' מדינת ישראל (14.3.2013), פסקה 9 להחלטתי].

15. ודוק, התשתית הראייתית כנגד העורר לא נשענת על גרסת המתלונן לבדה, שכן זו זכתה לחיזוקים ראייתיים רבים, וביניהם: גרסתו של עבד, לו היכרות מוקדמת עם העורר, אשר, כאמור, זיהה בביטחון את העורר כאחד התוקפים, וכן מסר כי השלושה תקפו את המתלונן באמצעות צינור וסכינים, וכי העורר אחז סכין במהלך התקיפה; הודעתו של העורר, אשר קשר עצמו לזירת האירוע וליתר המעורבים בתקיפה, בעת שציין כי שהה בטיילת ארמון הנציב עם בוריס במועד הרלבנטי; הדברים שמסר אבי העורר בהודעתו במשטרה, מהם עלה כי עודכן על ידי העורר כי המשטרה מחפשת אחריו בשל קטטה בה היה מעורב, כאשר הלה ציין לפניו במפורש כי "רונן ואחיו בוריס נתנו מכות לאיזה ערבי וגם הוא [העורר - י.ד.] מעורב בזה"; וכמו כן, התנהלותו של העורר, אשר אף שידע כי הוא מבוקש לחקירה, התחמק מפני המשטרה במשך למעלה מחודש בטרם הסגיר עצמו, מבלי שסיפק הסבר ראוי לכך. בשים לב לכל האמור, טענותיו של העורר ביחס לקשיים שבהודעותיו של המתלונן בכל הנוגע לזיהויו של העורר כאחד מתוקפיו, כמו גם טענותיו בדבר מהימנותם של עבד ושל המתלונן עצמו ובדבר חוסר הבהירות בדבר חלקו המדויק בתקיפה, תתבררנה בהליך העיקרי ואין בהן כדי לשנות מקיומן של ראיות לכאורה במסגרת הליך המעצר.

16. באשר לטענתו השנייה של העורר, לפיה יש מקום לשחררו לחלופת מעצר בתחומי העיר ירושלים; דינה להידחות אף היא. אכן, בעבר הבעתי דעתי כי גם במקרה בו קמה עילת מסוכנות אין הדבר פוטר את בית המשפט מבחינת אפשרות קיומה של חלופת מעצר מתאימה [ראו למשל: בש"פ 5693/13 הרוש נ' מדינת ישראל (23.8.2013), פסקה 15 להחלטתי; בש"פ 5258/13 פלוני נ' מדינת ישראל (31.7.2013), פסקאות 8-9 להחלטת

השופט ע' פוגלמן]. יחד עם זאת, במקרה דנא בית המשפט המחוזי לא התעלם מאפשרות זו, אלא הורה כי יש לשקול את שחרורו של העורר לחלופת מעצר, ובלבד שזו ממוקמת מחוץ לעיר ירושלים, וזאת לנוכח מסוכנותו. על אף האמור, פנה העורר לבית המשפט קמא בבקשה לבחון חלופת מעצר בבית בת זוגו בירושלים, וזו, כאמור, נדחתה.

17. ודוק, העורר אינו משיג בעררו על קביעות בית המשפט קמא בדבר מסוכנותו, אלא שלטענתו, בנסיבות העניין, ובשים לב לכך שהחלופה אותה הציע מרוחקת ממקום ביצוע העבירה המיוחסת לו וכוללת איזוק אלקטרוני, מתייטר הצורך להרחיקו מן העיר ירושלים והיה מקום להורות על בחינה לגופה של החלופה המוצעת. יחד עם זאת, מסוכנותו של העורר, הנלמדת מהתקיפה האלימה שביצע בצוותא חדא עם שניים נוספים תוך שימוש בנשק קר, המקימה כשלעצמה חזקת מסוכנות בהתאם להוראת סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק המעצרים, ואשר היא שהובילה מלכתחילה להגבלת מיקומה של חלופת מעצרו, עומדת בעינה גם כיום [ראו למשל: בש"פ 6158/12 מוסא נ' מדינת ישראל (23.8.2012), פסקה 20 להחלטתי]. יתר על כן, התנהלותו של העורר לאחר האירוע, ודברי המתלונן בדבר ניסיונות שנעשו בכדי להביאו לביטול התלונה, כפי שתואר לעיל, מקימים במקרה דנן חשש שמא שחרורו של העורר יאפשר לו לפעול לשיבוש מהלכי משפט. על כן, ובשים לב כי איזוק אלקטרוני הינו כלי המספק התרעה על הפרת תנאי מעצר, אך אין בכוחו למנוע הפרה שכזו, אינני סבור כי יש מקום להתערב בקביעת בית המשפט קמא בדבר ההכרח בהרחקת העורר ושותפיו מירושלים לצורך צמצום מסוכנותם. לפיכך, לא מצאתי פגם בהחלטת בית המשפט המחוזי לדחות את חלופת המעצר המוצעת ללא בחינתה לגופה.

18. לא נעלמה מעיני טענתו של העורר בדבר הפלייתו ביחס לרונן. ואולם, משגם בעניינו של רונן קבע בית המשפט המחוזי כי לא תישקל חלופת מעצר בתוך תחומי ירושלים, סבורני כי אין ממש בטענה זו. לצד זאת, לא מצאתי לקבל את טענת העורר בדבר מחדל חקירה שנפל לכאורה בהתנהלות המשטרה, שכן זו נטענה בעלמא ומבלי שהעורר פירט כיצד יש במחדל החקירה הנטען כדי לכרסם בתשתית הראייתית הלכאורית הפוזיטיבית נגדו.

אשר על כן, הערר נדחה.

ניתנה היום, ט"ו באדר ב' התשע"ד (17.3.2014).

שופט